

mekvilágnak : mindazt a gyönyörűséget, mit ez egyetlen könyv szerzett a gyermeki léleknek, tetézve adni nektek, gyermekek !"

Dr. Áldobolyi Nagy Miklós

Petrich Béla ; A modern nyelvek tanítása. Pedagógiai szakkönyvek, 5. kötet. Szerkeszti Dékány István. Budapest, 1937. Az Országos Középiskolai Tanáregyesület kiadása. 96 oldal.

A könyv szerzője országosan elismert kitűnő pedagógus. Minden szaktanár tudja róla, hogy tárgyát meg tudja növéndékeivel kedveltetni és tanítási eredménye kiváló. Aki a könyvet kézbeveszi, kétségkívül ennek a pedagógiai sikernek a titkát akarja ellesni.

A könyv a kíváncsiságot nem elégíti ki. A „szabályok“, amelyeket a szerző ad, alig mondanak többet, mint Michel Angelo ismeretes szabálya a művészetről, amely szerint a márványtömbben már benne van a szobor, csak le kell róla faragni a felesleget. Ugy látszik, a pedagógia ebben a vonatkozásban művészet: a módszer-tani „szabályokban“ nincs benne a pedagógiai siker titka, legfeljebb annak a lehetősége.

A könyv azonban még ezeken a korlátozott lehetőségeken belül is kevesebbet mond, mint amennyit joggal elvárunk. Ennek oka szerintünk a módszer fogalmának meghatározása. A szerző Fináczy Ernő meghatározását teszi magáévá, amely szerint a módszer „pedagógiai eljárás egy művelődési cél megvalósítása érdekében.“ A könyv maga azonban ennek a meghatározásnak inkább csak egyik felét, a pedagógiai eljárást tartja szem előtt. A meghatározás másik felét, a művelődési célt csak ritkán veszi tekintetbe.

A magunk részéről a módszert „*absztrakt valóság*“-nak tartjuk, egy „*életesen való*“ funkciórendszer egyik kompensének, amelynek tagjai: *adottság* — *módszer* — *cél*. Minden tárgy tanítását ez a hármas funkciórendszer determinálja. Fokozottan fontos volna azonban a funkciórendszer minden tagját éppen a modern nyelvek tanításánál tekintetbe venni, ahol az *adottság* (a növéndékek meglévő nyelvtudása) és a *cél* egyenként és iskolánként határesetesen különbözö. A magunk részéről minden módszertani alapvetést, amely idegen nyelvek tanítására vonatkozik, csak ennek a hármas funkciórendszernek a keretében tudunk elképzelni.

A könyv szerzője ennek ellenére is igen érdemes munkát végzett. A teljes pártatlansággal összeállított bibliográfia, a történelmi bevezetés olyan úttörő munkát, amelyet már időkímélés érdekében sem nélkülözhet egy tanár sem, aki átlagon felüli eredményekre törekszik. A magunk részéről örömmel, de egyúttal sajnálkozással valljuk be, hogy legalább 5 évig tartó kísérletezést takarítottunk volna meg, ha a könyv két évtizeddel ezelőtt, tanári pályánk kezdetén jelenik meg.

H. A.

Greguss Pál : 400 egyszerű növényélettani kísérlet. Árpád nyomda kiadása. Szeged, 1936. 141 lap, 263 ábra.

Ki nem gondolt volna már a természetrajz tanárai közül arra, hogy a növény életfolyamatainak néhány fontosabb mozzanatát *egyszerű és mégis bizonyító erejű* kísérletekkel bemutassa tanítványainak? Sok természetrajzi szertárban meglelni azokat a bonyolult instrumentumokat, amelyek hivatva lennének ezt a célt szolgálni, de bizony ezekkel a nehézkesen kezelhető eszközökkel senki sem bajlódott szívesen.

A gyakorlati pedagógus őszinte örömmel üdvözli dr. Greguss Pál főiskolai tanár

könyvét, mert ebben az egész növényélettan területét felölelő hihetetlenül egyszerű kísérletek leírásának dús tárházát találja meg. *Néhány próbacső, üveghenger, gumidugó, üvegpohár*: ez jóformán e kísérletekhez szükséges egész felszerelés. A leírt kísérletek jórésze a szerző összeállítása, úgyszintén a szerző kitűnő pedagógiai érzékét dicséri az egyszerű kísérleti eszközök megkonstruálása is. Az irodalomból a jól bevált és valóban egyszerű kísérleteket átvette és azokat a könyvében megjelölt egyszerű eszközökhöz módosította.

A mű gondolatmenete igen logikus felépítésű. Először biokémiai kísérletekkel feltárja a növényi test építőanyagait. A következő fejezetek kísérleteiben a termőtalaj szerkezetével és tulajdonságaival, majd a növények táplálóanyagaival ismerkedünk meg. Ezután a táplálékfelvételt, mint kémiai és fiziológiai folyamatot mutatja be, valamint a növényegyed életének megindulását, a csírázást és az ennél szereplő tényezőket. Frappáns egyszerűségű kísérletek során pillantunk be a következőkben *a növényi élet minden mozzanatába*. A nyers tápanyagok vezetése, a párolgás, az asszimiláció, a lélekzés, a kész táplálék vándorlása és átalakulása, a növekedés, a tropikus és nasztikus mozgások, a szaporodás: mind nagy, komoly problémája a növényélettannak és íme, a szerző az egyszerű és mégis teljes mértékben meggyőző kísérletek egész sorával láttatja meg e bonyolult folyamatok lényegét és a közrejátszó tényezők szerepét.

A keresztezésről szóló rövid fejezete útmutatást ad olyan *alapvető örökléstan* kísérletekhez, amelyek nem igényelnek különleges apparátust és így pl. az iskolakertben is elvégezhetőek. A kísérletekhez szükséges tisztavonalú vetőmaganyagot megfelelő forrásból csekély pénzért beszerezhetjük és e több évre beállított kísérleteknek inkább csak *az eredményeit mutatjuk be* tanítványainknak. Így a mai ember szellemi életében olyan fontos szerepet játszó örökléstan alapkérdéseit már az iskolában, szemléletes kísérletek eredményeivel kapcsolatban tisztázhatjuk.

A tanár feladata, hogy ebből a rengeteg kísérletből *kiválogassa* azt a néhányat, amit *tanítványaival is elvégeztethet* és azokat a kísérleteket, melyeket *maga állít be és mutat be* tanítványainak. A munkában itt-ott hasonló kísérletek egész sorával találkozunk, ez azonban csak előnyére van a műnek, mert így legalább az *adott körülmények és a rendelkezésünkre álló élő növényanyag szerint* válogathatunk a kísérletek között.

A kísérletek leírását ügyes, pedagógiai érzéssel elgondolt rajzok igen világossá teszik. Kár, hogy a jó rajzokról nem készültek csinosabb klisék.

A szerző előszavában megemlíti, hogy a sok kísérletezést ne tekintsük öncélúnak, hanem „a kísérlet mindig csupán a magyarázatot igazolja és támogatja.” Ehhez még hozzáfűzném azt, hogy e kísérletek — ha megfelelő pedagógiai érzéssel végezzük őket — nemcsak támogatják és igazolják a magyarázatot, hanem annak *kiindulásául*, szilárd alapjául szolgálhatnak és mint ilyenek, *közelebb hozzák a gyermekek értelméhez és lelkéhez a növényi életet, mint sok-sok betű és szó*.

Uherkovich Gábor

Dr. Kispartí János: Népmvelési kérdések. Szeged, 1937. 158 l.

A szegedi tankerület kir. tanfelügyelői és körzeti iskolafelügyelői dr. Kispartí János tankerületi kir. főigazgató elnökletével 1937. évi január 8-án és 9-én értekezletet tartottak, amelyen a népmvelés legfontosabb kérdéseit tették megbeszélés tárgyává. Az értekezlet anyaga az ismertetett mű tárgya.

A kiadvány értékét nagyban emeli az a körülmény, hogy az értekezlet hivatalos